EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 23. 11. 2023
COM(2023) 707 final

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

Zhrnutie strategických plánov SPP na roky 2023 - 2027: spoločné úsilie a kolektívna ambícia

1. ÚVOD

Strategické plány spoločnej poľnohospodárskej politiky (ďalej len „strategické plány SPP“ alebo „plány“) sú kľúčovým nástrojom na realizáciu SPP v rokoch 2023 až 2027. Strategické plány SPP, ktoré vypracujú členské štáty a schváli Komisia na zabezpečenie splnenia celkových cieľov EÚ, slúžia na podporu poľnohospodárstva a vidieckych oblastí celkovou sumou **307 miliárd EUR verejných výdavkov** prostredníctvom Európskeho poľnohospodárskeho záručného fondu (EPZF) a Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EPFRV) (vrátane vnútroštátneho spolufinancovania).

Zavedením strategických plánov SPP, ktoré sú **jednotným nástrojom plánovania**, zákonodarcovia EÚ posunuli zameranie vykonávania SPP od dodržiavania súladu k **plneniu**. Na základe toho členské štáty použili **nástroje SPP oboch fondov** (priame platby, intervencie pre určité sektory trhu a podpora rozvoja vidieka) na navrhnutie intervenčnej logiky pre každý z **desiatich špecifických cieľov** stanovených v nariadení o strategických plánoch SPP ([1]) na základe analýz silných a slabých stránok, príležitostí a hrozieb (SWOT) svojich príslušných území a ich súvisiacich potrieb. Po štruktúrovanom dialógu ([2]) Komisia posúdila predložené plány a pred schválením revidovaných návrhov plánov do konca roka 2022 zaslala svoje pripomienky každému členskému štátu ([3]).

V právnych predpisoch o SPP sú zavedené **záruky**, ktoré vymedzujú rozsah činnosti členských štátov s cieľom zachovať **rovnaké podmienky** a zabezpečiť **kolektívne ambície**. To sa dosahuje prostredníctvom: i) spoločného vymedzenia a typov intervencií; ii) minimálnych požiadaviek; iii) spoločných výkonnostných rámcov; iv) minimálnych požadovaných úrovní výdavkov v súvislosti s:malými a strednými poľnohospodárskymi podnikmi, mladými poľnohospodármi, životným prostredím, klímou a dobrými životnými podmienkami zvierat, a nástrojom LEADER na integrovaný miestny rozvoj; v) začlenenia právnych predpisov v oblasti životného prostredia a klímy do plánovania a navrhovania strategických plánov SPP. V porovnaní s predchádzajúcim obdobím SPP bol potrebný väčší celkový prínos k dosiahnutiu cieľov v oblasti životného prostredia a klímy prostredníctvom SPP. V každom strategickom pláne SPP sa stanovujú ciele pre očakávané výsledky pomocou spoločných ukazovateľov EÚ, ktoré zahŕňajú podporu z EPZF aj EPFRV. Cieľové hodnoty, ako aj špecifikácia intervencií a požiadaviek sa však v jednotlivých strategických plánoch SPP líšia, čo odráža rôznorodosť potrieb a preferencií členských štátov.

Očakáva sa, že strategické plány SPP budú v dôsledku riešenia špecifických potrieb v súlade s **právnymi predpismi v oblasti životného prostredia a klímy a záväzkami** Únie a budú k nim prispievať, a najmä k **cieľom Únie do roku 2030** stanoveným v **stratégii Z farmy na stôl** a v **stratégii EÚ v oblasti biodiverzity** ([4]) spolu s ďalšími nástrojmi EÚ a vnútroštátnymi nástrojmi. Pri zabezpečovaní tohto prínosu zohrávajú úlohu povinné pravidlá vrátane vyčlenenia minimálne 25 % priamych platieb na ekoschémy a minimálne 35 % výdavkov EPFRV na klímu, životné prostredie a dobré životné podmienky zvierat v rámci každého strategického plánu SPP. Zároveň sa očakáva, že

([1]) Pozri nariadenie o strategických plánoch SPP [nariadenie (EÚ) 2021/2115].
([2]) V tejto fáze Komisia vydala odporúčania každému členskému štátu, pozri COM(2020) 846 final.
([3]) Strategické plány SPP (europa.eu).
([4]) COM(2020) 381 final, resp. COM(2020) 380 final.

opatreniami v rámci SPP sa zabezpečí prínos 40 % prostriedkov SPP EÚ k dosiahnutiu cieľov súvisiacich s klímou, ktoré sa vypočítajú podľa stanovenej metodiky ([5]).

Táto správa je odpoveďou na výzvu zákonodarcov EÚ ([6]), aby Komisia vypracovala **súhrn** 28 schválených strategických plánov SPP ([7]) s cieľom posúdiť ich **spoločné úsilie a kolektívnu ambíciu** pri dosahovaní špecifických cieľov SPP. Zaoberá sa aj prínosom strategických plánov SPP k cieľom Únie do roku 2030 stanoveným v stratégii Z farmy na stôl a v stratégii EÚ v oblasti biodiverzity. Vychádza z prehľadu Komisie o schválených strategických plánoch SPP ([8]) a zo štúdie, ktorou sa mapujú a analyzujú plány ([9]) v podobe, v akej boli schválené (do konca roka 2022) **na začiatku obdobia vykonávania**.

V správe sa skúma **spoločné úsilie plánov** smerom k cieľom SPP na základe analýzy potrieb a intervenčnej logiky stanovenej členskými štátmi. Analýza sa zameriava na priority plánov, finančné alokácie, ciele, požiadavky a dobrovoľné postupy.

Táto správa sa zverejňuje počas prvého roka vykonávania plánov, zatiaľ čo údaje o využívaní poľnohospodármi a inými prijímateľmi budú k dispozícii až v roku 2025. Táto správa preto vychádza z hodnôt ukazovateľov plánovaných v schválených strategických plánoch SPP a z **kvalitatívneho hodnotenia potenciálnych účinkov** možností. **Skutočné vplyvy** budú závisieť od kumulatívnych účinkov intervencií a možno ich určiť len prostredníctvom **hodnotení**. Tieto vplyvy bude potrebné vnímať v spojení s **vplyvom iných nástrojov EÚ a vnútroštátnych nástrojov**, ktorými sa riešia potreby identifikované v strategických plánoch SPP, ako aj s inými vonkajšími faktormi.

Keďže táto správa vychádza zo schválených verzií strategických plánov SPP (koniec roka 2022), nie sú v nej zachytené niektoré konkrétne dôsledky, ktoré pri vykonávaní CSP vyvolávajú narušenia vyplývajúce z **útočnej vojny Ruska proti Ukrajine**. Ide o prípad **dočasných a výnimočných výnimiek** v roku 2023 z nových požiadaviek na striedanie plodín a na minimálny podiel ornej pôdy určenej na neproduktívne prvky a plochy vo vzťahu k pôde ležiacej úhorom na výrobu potravín ([10]). V roku 2023 začali členské štáty zároveň navrhovať **zmeny** svojich strategických plánov SPP ([11]). Komisia pri ich posudzovaní zastávala názor, že by sa nimi nemala znižovať celková úroveň environmentálneho prínosu, ktorý umožnil Komisii schváliť plány v roku 2022, a zároveň prijať dobre cielené a odôvodnené úpravy.

Táto správa je krokom v širšom procese **posúdenia výkonnosti SPP** na základe poznatkov z obdobia 2014 – 2020 uvedených v správe Komisie o výkonnosti SPP za toto obdobie ([12]). Ďalšie informácie budú pochádzať z: i) údajov o vykonávaní na úrovni prijímateľov podpory SPP od roku 2025, ii) posúdenia nového modelu vykonávania v roku

([5]) Článok 100 nariadenia o strategických plánoch SPP.
([6]) Článok 141 ods. 2 a odôvodnenie 124 nariadenia o strategických plánoch SPP.
([7]) Každý členský štát má jeden strategický plán s výnimkou Belgicka, ktoré má dva: jeden pre Flámsko a jeden pre Valónsko.
([8]) Pozri *Approved 28 CAP Strategic Plans (2023-2027), Summary overview for 27 Member States, Facts and figures* [28 schválených strategických plánov SPP (2023 – 2027), Súhrnný prehľad pre 27 členských štátov, fakty a čísla], 2023.
([9]) (Ecorys et al., 2023) *Mapping and Analysis of CAP Strategic Plans, Assessment of joint efforts for 2023-2027* (Mapovanie a analýza strategických plánov SPP, Posúdenie spoločného úsilia na roky 2023 – 2027).
([10]) Pozri vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) 2022/1317. Výnimky uplatnili všetky členské štáty okrem dvoch. Z týchto členských štátoch dva uplatnili výnimku len zo striedania plodín.
([11]) V roku 2023 už Komisia dostala 18 návrhov na zmeny od 15 členských štátov. Komisia do 4. októbra 2023 už prijala deväť zmien.
([12]) COM(2021) 815 final.

2025; iii) priebežných hodnotení v roku 2026; iv) výročných správ o výkonnosti; a v) hodnotenia *ex post* v roku 2031 ([13]).

2. ZHRNUTIE STRATEGICKÝCH PLÁNOV SPP A SPOLOČNÉHO ÚSILIA SMEROM K DOSIAHNUTIU CIEĽOV SPP

2.1. Podpora inteligentného, konkurencieschopného, odolného a diverzifikovaného poľnohospodárskeho sektora, ktorý zaručuje dlhodobú potravinovú bezpečnosť

Oddelená podpora príjmu pre životaschopnosť poľnohospodárskych podnikov zostáva dôležitým nástrojom pri navrhovaní nariadenia o strategických plánoch SPP aj strategických plánov SPP. Napriek doterajšej modernizácii a konsolidácii poľnohospodárskych podnikov, zostávajú **príjmy v poľnohospodárstve výrazne pod priemernou mzdou** vo zvyšku ekonomiky. Trhové výnosy sú primárnym zdrojom príjmov poľnohospodárskych podnikov, ale podpora SPP zohráva významnú úlohu v mnohých odvetviach a členských štátoch, pričom v roku 2020 predstavovala v priemere 23 % príjmov poľnohospodárskych podnikov.

V zmysle článku 39 Zmluvy o fungovaní Európskej únie zostáva kľúčovým prvkom SPP finančná podpora na zaručenie primeranej životnej úrovne poľnohospodárom. Na základe vopred určených alokácií vnútroštátnych rozpočtových prostriedkov na roky 2023 – 2027 zostávajú priame platby najdôležitejším finančným nástrojom CSP. Celkovo sa v strategických plánoch SPP prejavuje **významné spoločné úsilie** o **podporu príjmov poľnohospodárskych podnikov**, zabezpečenie **spravodlivejšieho rozdelenia** takejto podpory **menším poľnohospodárskym podnikom** a zníženie rozdielov v príjmoch v **najzraniteľnejších odvetviach** a **znevýhodnených oblastiach**.

Podpora prostredníctvom priamych platieb je vo všetkých plánoch podmienená požiadavkami na environmentálne udržateľné poľnohospodárstvo (zvýšená podmienenosť) ([14]), ktoré sú náročnejšie ako v predchádzajúcom období SPP (2014 – 2022). Tento typ podpory sa zvyšuje, keď sa zameriava na zraniteľné odvetvia, znevýhodnené oblasti a skupiny, ako sú menší a mladší poľnohospodári. Nástroje príjmu prispievajú k **potravinovej bezpečnosti** a **udržaniu poľnohospodárskej činnosti vo všetkých geografických oblastiach**, pričom riešia dlhodobé problémy, ako je udržanie pracovných miest vo vzdialených vidieckych oblastiach, podpora odvetví a poľnohospodárskych postupov, ktoré udržujú živobytie a krajinu, a spomalenie opúšťania pôdy a vyľudňovania vidieka.

Napriek poklesu finančných alokácií na podporu príjmu na roky 2023 – 2027 sa očakáva, že podiel podporovaných poľnohospodárskych oblastí v porovnaní s predchádzajúcim obdobím SPP mierne vzrastie (pričom dosiahne 89 % poľnohospodárskej pôdy EÚ podliehajúcej podmienenosti).

V reakcii na väčšiu snahu o spravodlivosť v legislatívnom rámci EÚ sa **posilnila konvergencia úrovní podpory príjmu** v rámci členských štátov, ktoré stále používajú „historické“ úrovne platieb. Všetky členské štáty okrem piatich majú dosiahnuť rovnakú

([13]) Články 134, 140 a 141 nariadenia o strategických plánoch SPP.

([14]) Podmienenosť zahŕňa povinné požiadavky týkajúce sa hospodárenia (SMR) podľa právnych predpisov EÚ mimo SPP a normy dobrého poľnohospodárskeho a environmentálneho stavu (normy GAEC) pôdy podľa právnych predpisov SPP.

úroveň základnej podpory príjmu v záujme udržateľnosti na hektár (paušálna sadzba základnej podpory príjmu v záujme udržateľnosti) vo všetkých svojich poľnohospodárskych podnikoch do roku 2027. **Vyššia úroveň zdrojov** pridelených na komplementárnu redistributívnu podporu príjmu v záujme udržateľnosti zároveň posilňuje podporu príjmu, ktorá je **určená priamo menším a stredným poľnohospodárskym podnikom**. Dodatočné priame platby na hektár pre oprávnené poľnohospodárske podniky pod priemernou veľkosťou sa vo väčšine členských štátov zvyšujú. V dôsledku novej povinnosti prerozdeľovať podporu príjmu sa celková finančná alokácia vyčlenená na komplementárnu redistributívnu podporu príjmu v záujme udržateľnosti na účely prerozdeľovania v porovnaní s predchádzajúcim obdobím SPP výrazne zvýšila, takže teraz predstavuje 10,7 % priamych platieb a ďalších 20 miliárd EUR na priame platby zamerané na menšie poľnohospodárske podniky. Účinok prerozdeľovania, ktorým sa posilňuje spravodlivosť, zvýšili niektoré členské štáty v prípade potreby obmedzením alebo znížením základných a iných platieb pre väčšie poľnohospodárske podniky (11 strategických plánov SPP).

V celej EÚ existuje model na **doplnenie podpory príjmu pre poľnohospodárstvo v oblastiach s prírodnými a inými obmedzeniami**. Kompenzáciou vyšších nákladov na výrobu potravín a krmív v oblastiach ovplyvnených zlými klimatickými, pôdnymi alebo inými podmienkami, ako sú pohoria alebo pôda v suchých alebo chladných územiach, táto podpora pomáha udržiavať poľnohospodársku činnosť v takýchto oblastiach a má pozitívny vplyv na sociálno-ekonomické faktory. Poľnohospodárske podniky nachádzajúce sa v oblastiach s prírodnými obmedzeniami, najmä v horských oblastiach, sú v priemere menej intenzívne s väčším využívaním pôdy prospešným pre životné prostredie a biodiverzitu (napr. trávny porast, bielkovinové plodiny a pôda ležiaca úhorom) ([15]). V oblastiach s vyššou prevalenciou extenzívnych poľnohospodárskych systémov s nízkymi vstupmi sa podporou bojuje proti riziku opúšťania pôdy, čo pomáha udržiavať určité environmentálne podmienky.

Keďže **priame platby** zaručujú prijímateľom podpory SPP minimálnu úroveň príjmu, **pomáhajú tak stabilizovať aj príjmy odvetvia**. Rozhodnutia členských štátov ukazujú určité preorientovanie sa na cielenejšie nástroje na riadenie volatility príjmov. Vo všetkých strategických plánoch SPP s výnimkou jedného sa prideľujú menej ako 2 % celkových výdavkov SPP na nástroje na riadenie rizík. V porovnaní s minulosťou sa zvýši podiel podnikov s podporovanými nástrojmi na **riadenie rizík**. Týka sa to však **iba 14 % všetkých poľnohospodárskych podnikov v EÚ** sústredených v malom počte členských štátov.

Pomalý rast (v niektorých prípadoch stagnácia) poľnohospodárskej produktivity zostáva problémom v mnohých členských štátoch a zhoršuje sa v dôsledku vysokých nákladov (najmä na prácu a pôdu) v niektorých odvetviach. V **strategických plánoch SPP sa priorizuje rast produktivity** a prijatie **inovatívnych postupov a technológií**. Očakáva sa, že takmer 400 000 prijímateľov (4 % poľnohospodárskych podnikov v EÚ) využije podporu na produktívne investície (najmä do poľnohospodárskych podnikov). Takáto podpora sa predpokladá vo všetkých strategických plánoch SPP. To signalizuje **väčšie spoločné úsilie** o modernizáciu poľnohospodárskych podnikov, posilnenie konkurencieschopnosti odvetvia a riešenie problémov v oblasti životného prostredia,

([15]) Pozri *Payments in areas with natural constraints– Overview and socio-economic and environmental features of farming in ANC areas based on FADN data* (Platby v oblastiach s prírodnými obmedzeniami – Prehľad a sociálno-ekonomické a environmentálne prvky poľnohospodárstva v oblastiach s prírodnými obmedzeniami na základe údajov siete FADN), júl 2023, Európska komisia, GR pre poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka, Brusel.

klímy a dobrých životných podmienok zvierat. Investície orientované na adaptáciu na zmeny klímy a zlepšenie environmentálnych podmienok, ktoré podporujú produktivitu, ako napríklad zdravie pôdy, sú čoraz dôležitejšie a budú si vyžadovať väčšiu pozornosť. Cielená podpora investícií, spolupráce a znalostí, ktorá má pomôcť poľnohospodárom používať a prijímať digitálne nástroje a systémy, zostáva pomerne nízka.

V porovnaní s minulosťou sa zvýšila **podpora finančných nástrojov** (1 miliarda EUR), čím sa uľahčil prístup k investíciám so zameraním na malých a mladých poľnohospodárov, ako aj na družstvá a organizácie výrobcov.

Strategické plány SPP zohľadňujú **odlišnú realitu v odvetví** a najmä ťažkosti, ktorým čelia niektoré odvetvia pri zachovaní životaschopnosti vo svojom regionálnom kontexte a zároveň **napĺňaní spoločenských očakávaní**. Strategické plány SPP poskytujú **cielenú podporu príjmu** (viazanú podporu príjmu) pre sektor hovädzieho dobytka a oviec, ktoré by inak bolo stratové, a pre sektor teľacieho mäsa a mliekarenský sektor. Lepšia príjmová situácia by mala pomôcť týmto poľnohospodárskym podnikom **investovať a prekonať ťažkosti**. Pozitívny prínos k biodiverzite možno očakávať pri podpore zachovania extenzívneho poľnohospodárstva, zatiaľ čo skutočný vplyv viazanej podpory príjmu na klímu sa určí na základe posúdenia po vykonávaní. Proteínové plodiny, ovocie a zelenina a niektoré ďalšie sektory takisto využívajú viazanú podporu.

Viazanú podporu príjmu využije **21 % poľnohospodárskych podnikov v EÚ** (o niečo vyšší podiel ako v poslednom vykazovanom období), s vyššou priemernou ročnou finančnou alokáciou (o 6 % viac ako v roku 2022). Počas vykazovaného obdobia sa na tento nástroj vyčlenilo 7 % celkových verejných výdavkov SPP.

Napriek dlhodobému trendu, že poľnohospodári dostávajú v rámci EÚ klesajúci podiel na pridanej hodnote, **používanie nástrojov v strategických plánoch SPP na zlepšenie postavenia poľnohospodárov v potravinovom dodávateľskom reťazci sa zdá byť obmedzené**, o čom svedčí obmedzené prideľovanie zdrojov a využívanie nástrojov spolupráce a koordinácie. Podpora SPP pre účasť v skupinách výrobcov, organizáciách výrobcov, na miestnych trhoch, v krátkych dodávateľských reťazcoch a systémoch kvality sa dotkne približne **760 000 poľnohospodárskych podnikov (8 % všetkých poľnohospodárskych podnikov)**. Pre väčšinu členských štátov to však predstavuje nárast. Podpora pre uznané organizácie výrobcov ovocia a zeleniny zostáva dôležitá. Podpora pre „iné sektory“ ([16]) prostredníctvom vyhradených sektorových programov, ktorá je po prvýkrát umožnená v reformovanej SPP, je obmedzená.

Napriek finančnému úsiliu vynaloženému na podporu konkrétnych sektorov (najmä prostredníctvom viazanej podpory alebo sektorových intervencií) **strategické plány SPP systematicky nezahŕňajú sektorové stratégie** v rámci fondov a nástrojov na riešenie konkrétnych dlhodobých sektorových výziev.

2.2. Prínos k opatreniam v oblasti klímy, ochrane prírodných zdrojov a zastaveniu a zvráteniu straty biodiverzity

Členské štáty vo svojom posúdení potrieb vo veľkej miere uznávajú významné výzvy poľnohospodárstva a vidieckych oblastí súvisiace s klímou, životným prostredím a biodiverzitou. Cieľom kombinácie povinností (zvýšená podmienenosť) a dobrovoľných intervencií zahrnutých do strategických plánov SPP je **podporiť zavádzanie**

([16]) Sektory iné ako ovocie a zelenina, včelárstvo, víno, chmeľ a olivový olej a stolové olivy.

poľnohospodárskych postupov s potenciálom **znížiť negatívne tlaky** a prospieť klíme, prírodným zdrojom a biodiverzite mnohými spôsobmi:

- **Vymedzenie pojmov** stanovené v strategických plánoch SPP (napr. poľnohospodárska činnosť, poľnohospodárska plocha, hektár, na ktorý možno poskytnúť podporu a trvalé trávne porasty) je vstupným bodom pre podporu SPP a stanovuje určité minimálne povinnosti. V porovnaní s minulosťou je možné lepšie reagovať na výzvy v oblasti biodiverzity a klímy, keďže niektoré plány využívajú právny rámec, ktorý **umožňuje viac priestoru pre prírodu** (napr. neproduktívne krajinné prvky a oblasti) **alebo na určité prospešné činnosti** (paludikultúra a agrofotovoltika) v oprávnených oblastiach, čím sa zabezpečí podpora pre tieto oblasti a prípadne ochrana, aj keď nie sú primárne poľnohospodárskeho charakteru.
- **Prísnejšie normy** pre poľnohospodárske postupy ako **podmienka na získanie podpory SPP** (zvýšená podmienenosť) sa budú vzťahovať **na 89 % poľnohospodárskej pôdy v EÚ** ([17]). Pre mnohých poľnohospodárov ide o podstatnú zmenu, pretože podmienenosť sa zvýšila v porovnaní s postupmi „ekologizácie“ z predchádzajúceho obdobia, na ktoré sa vtedy poskytovala podpora s 30 % priamych platieb.
- Niektorí poľnohospodári budú **dobrovoľne** odmenení za vykonávanie **ďalších a ambicióznejších postupov** nad rámec požiadaviek podmienenosti, ktorými sa riešia kľúčové tlaky na prírodné zdroje, klímu a biodiverzitu. Na tieto postupy sa poskytne podpora vo výške 32 % verejných výdavkov strategických plánov SPP (97,6 miliardy EUR)([18]). (Viac)ročná podpora na zlepšenie poľnohospodárskych postupov prostredníctvom ekoschém (44,7 miliardy EUR) a poľnohospodárskych, environmentálnych, klimatických a iných záväzkov v oblasti riadenia (33,2 miliardy EUR) je doplnená o rôzne ďalšie nástroje. Tieto nástroje zahŕňajú cielené investície (8,6 miliardy EUR) a podporu území s prírodnými obmedzeniami (príspevok 9,4 miliardy EUR), ktoré môžu prostredníctvom obmedzenia opúšťania pôdy nepriamo prispieť k zachovaniu biodiverzity poľnohospodárskej pôdy. Čerpanie tejto podpory je dobrovoľné, takže presné príspevky budú známe až po vykonávaní.

Strategické plány SPP sú dôležitým, ale nie jediným nástrojom na dosiahnutie cieľov v rámci stratégie EÚ Z farmy na stôl a stratégie v oblasti biodiverzity, ktoré závisia aj od iných nástrojov EÚ a vnútroštátnych nástrojov. Napriek tomu preukazujú prínos k dosiahnutiu rôznych cieľov. S výnimkou ekologického poľnohospodárstva sa v strategických plánoch SPP vo všeobecnosti nekvantifikujú vnútroštátne ambície alebo prínosy k týmto cieľom, čo odráža absenciu právnej povinnosti, ako aj v niektorých prípadoch súvisiace metodické a technické ťažkosti.

EÚ od roku 1990 znížila **emisie skleníkových plynov** z poľnohospodárstva o viac ako 20 %. Aj keď boli emisie za posledných desať rokov stabilnejšie, účinnosť výstupu (t. j. nižšie emisie na jednotku výstupu) sa zvýšila. Na zvýšenie prínosu poľnohospodárskeho sektora EÚ ku klimatickým cieľom EÚ boli navrhnuté viaceré opatrenia v strategických plánoch SPP pre záchyt uhlíka a zdroje emisií.

V strategických plánoch SPP sa prejavuje najmä **významné úsilie** v oblasti postupov **sekvestrácie a ukladania uhlíka v pôde a biomase** prostredníctvom kombinácie

([17]) Normy sa vzťahujú na rôzne podiely pôdy v závislosti od ich špecifického účelu.
([18]) To zahŕňa podporu dobrých životných podmienok zvierat.

podmienenosti (s ochranou mokradí a rašelinísk, ktorá sa bude od roku 2025 plne uplatňovať vo všetkých členských štátoch) a dobrovoľnými intervenciami v súvislosti s: ďalším zlepšením pôdy, ochranou a riadením trvalých trávnych porastov, mokradí a rašelinísk, a podporou (agro)lesníctva a krajinných prvkov.

Zlepšenia v obrábaní pôdy, pokrytí pôdy a striedaní plodín vyvolané podmienenosťou zvýšili prah ambície financovaných dobrovoľných opatrení na **zlepšenie hospodárenia so živinami**. Spolu s podporou nižšieho využívania minerálnych hnojív zameranou na približne 15 % poľnohospodárskej pôdy EÚ a investíciami do presného poľnohospodárstva sa pomáha znižovať emisie N_2O. Celkovo by dobrovoľné opatrenia založené na pôde mali priniesť prospech pre **35 % poľnohospodárskej pôdy EÚ** v oblasti **sekvestrácie uhlíka a zníženia emisií N_2O**.

Podpora strategických plánov SPP pre **extenzívne systémy chovu hospodárskych zvierat** pomáha udržiavať nielen zásoby uhlíka, ale aj tradičnú krajinu, pričom zlepšuje krmovinovú sebestačnosť a hospodárske činnosti na menej úrodnej pôde. V mnohých strategických plánoch SPP sa výslovne uznáva **potreba znížiť emisie súvisiace s hospodárskymi zvieratami** (najmä metán z prežúvavcov). Strategické plány SPP zahŕňajú najmä **podporu investícií** do: zlepšenia skladovania hnoja a hospodárenia s ním, zariadení na aplikáciu hnojovice s nízkymi emisiami; a anaeróbnych digestorov. Táto podpora bude doplnená o podporu **genetických vylepšení**. Menej ako polovica strategických plánov SPP zahŕňa **inú relevantnú podporu** (napr. na pasenie vonku, zlepšenie kŕmnych plánov a kŕmnych doplnkových látok) a stanovuje (veľmi odlišné) ciele (**2,4 % dobytčích jednotiek v EÚ**) na zníženie emisií metánu alebo amoniaku. Maximálne hustoty hospodárskych zvierat sú súčasťou niekoľkých intervencií založených na pôde vrátane viazanej podpory v niektorých environmentálnych hotspotoch.

Potenciál na zvýšenie **udržateľnej výroby energie** prostredníctvom strategických plánov SPP pochádza najmä z podpory využívania agrofotovoltiky a investícií do výroby biometánu. S **pomerne malým (1 556 MW) prínosom** v danom období strategické plány SPP len dopĺňajú opatrenia mimo SPP.

Kombinované účinky celkového prínosu nástrojov strategických plánov SPP k zmierňovaniu zmeny klímy je v tejto fáze stále **ťažké posúdiť** a je potrebné ich vnímať **spolu s** účinkami **vnútroštátnych nástrojov a nástrojov klimatického plánovania** v kontexte modernizovaného LULUCF ([19]) a nariadenia o spoločnom úsilí ([20]). V tejto súvislosti členské štáty v roku 2023 posudzujú potrebu revidovať svoje strategické plány SPP vzhľadom na nové ciele LULUCF a nariadenia o spoločnom úsilí ([21]), čo im poskytuje príležitosť posúdiť potenciál ich strategických plánov SPP na zmiernenie vzhľadom na vyššie klimatické ambície.

V strategických plánoch SPP sa vo všeobecnosti **uznáva potreba** zlepšiť **odolnosť** poľnohospodárskeho sektora **proti zmene klímy** a lepšie sa pripraviť na extrémne výkyvy počasia a riziká spojené s vodou pomocou dobytka a plodín prispôsobených klíme. Strategické plány ukazujú **potenciál na riešenie odolnosti** prostredníctvom svojho prínosu k sekvestrácii uhlíka, ochrane pôdy a diverzifikovanej krajine.

([19]) Využívanie pôdy, zmeny vo využívaní pôdy a lesné hospodárstvo; pozri konsolidované znenie nariadenia o LULUCF [nariadenie (EÚ) 2018/841].
([20]) Pozri konsolidované znenie nariadenia o spoločnom úsilí [nariadenie (EÚ) 2018/842].
([21]) Podľa článku 120 nariadenia o strategických plánoch SPP.

Konkrétnejšie, pokiaľ ide o **nedostatok vody a suchá**, ktoré sú čoraz väčším problémom v mnohých regiónoch v EÚ, **strategické plány SPP sa zvyčajne zameriavajú na investície** do skladovania vody a zavlažovania. **4,5 % poľnohospodárskej pôdy v EÚ** sa zameriava na zlepšenie vodnej bilancie prostredníctvom **postupov založených na pôde** a niektoré členské štáty s väčšími potrebami v tejto oblasti ich riešia mimo svojich strategických plánov SPP. Prístupy k prispôsobeniu sa znižovaniu dostupnej vody a zabezpečenie dlhodobej odolnosti (prostredníctvom riešení blízkych prírode, zadržiavania vody v krajine, plodín menej náročných na vodu, opätovného využívania vody) **sa budú musieť posilniť** a **lepšie integrovať** s dlhodobým strategickým plánovaním prispôsobenia a odolnosti poľnohospodárstva. V tejto súvislosti budú dôležité aj **opatrenia mimo SPP** prostredníctvom plánov manažmentu povodia, sucha a adaptácie.

V plánoch sa vynakladá **značné úsilie na ochranu pôdy** (s dôrazom na eróziu pôdy a obsah organickej hmoty) a **na hospodárenie so živinami a kvalitu vody**, aj keď v menšej miere. V porovnaní s minulosťou si podmienenosť celkovo vyžaduje dlhšie pokrytie pôdy, lepšie postupy obrábania pôdy a striedanie plodín a širšie nárazníkové zóny pozdĺž vodných tokov. Zahŕňa aj zákonné požiadavky na riadenie týkajúce sa znečistenia fosfátmi. Väčšina členských štátov **zväčšila**, a to často výrazne, **plochu, na ktorú sa zameriavajú** dobrovoľné opatrenia na zlepšenie kvality pôdy (**47 % poľnohospodárskej pôdy v EÚ**, v porovnaní s 15 % v roku 2021). Niektoré z týchto opatrení priamo alebo nepriamo bránia stratám živín a vedú k lepšej kvalite vody. Väčšina strategických plánov SPP sa zaoberá **kvalitou ovzdušia** a zameriava sa **na investície a prístupy k aplikácii živín**, ktorými sa znižujú emisie amoniaku, ale s **obmedzeným pokrytím pôdy** (6 % poľnohospodárskej pôdy v EÚ).

Prínos k cieľom Zelenej dohody

Strategické plány SPP ukazujú **významný prínos** k cieľu stratégie Z farmy na stôl **obhospodarovať 25 % poľnohospodárskej pôdy v EÚ ekologicky do roku 2030**. Do roku 2027 by podľa odhadov malo **10 % poľnohospodárskej plochy v EÚ** dostať **podporu CSP na ekologické poľnohospodárstvo** (nárast z 5,6 % v roku 2020). K cieľom prispieva aj podpora na investície a propagáciu, ako aj odbornú prípravu a poradenstvo pre ekologických výrobcov. Doplnkové vnútroštátne iniciatívy (prijaté v rámci vnútroštátnych ekologických akčných plánov) v oblasti budovania kapacít, rozvoja trhu a verejného obstarávania pomôžu dosiahnuť cieľ EÚ. Na vnútroštátnej úrovni sa ambície oznámené v súvislosti s týmto cieľom pohybujú medzi 5 % a 30 % poľnohospodárskej pôdy.

Prínos k cieľom Zelenej dohody

Strategické plány SPP vykazujú **dobrý potenciál prispieť** k cieľu stratégie Z farmy na stôl **znížiť používanie a riziko chemických pesticídov o 50 % do roku 2030**. Povinné **striedanie plodín** (vyžadované zvýšenou podmienenosťou) pomáha pri vykonávaní integrovanej ochrany proti škodcom (IOPŠ) na celej ornej pôde v EÚ. Významne prispievajú aj **ďalšie prvky podmienenosti** (napríklad zákaz používania pesticídov pozdĺž vodných tokov a požiadavka zachovať pôdu ležiacu úhorom a krajinné prvky, ktoré pomáhajú bojovať proti škodcom). Zníženie podporia cielené **dobrovoľné systémy** (napr. zahŕňajúce širšiu diverzifikáciu a striedanie plodín, biologickú kontrolu, ekologické a presné poľnohospodárstvo) na **27 % poľnohospodárskej pôdy v EÚ**. Komplexné prístupy k IOPŠ by sa však mohli zohľadňovať lepšie. Očakáva sa, že toto úsilie bude podstatne doplnené opatreniami na vnútroštátnej úrovni.

Pravidlá **zvýšenej podmienenosti** týkajúce sa nárazníkových zón pozdĺž vodných tokov a obhospodarovania pôdy spolu s mnohými dobrovoľnými intervenciami do hospodárenia so živinami **prispejú k** splneniu cieľa stratégie Z farmy na stôl **znížiť straty živín do roku 2030 na polovicu**. Obmedzenia používania hnojív a podpora na zlepšenie zdravia pôdy a úrodnosti sú zamerané na **15 % poľnohospodárskej pôdy v EÚ**. V oblastiach sústavy Natura 2000 budú často podporované aj obmedzenia používania hnojív. Očakáva sa, že podpora strategických plánov SPP na zvýšenie účinnosti živín, a to aj prostredníctvom hospodárenia s maštaľným hnojom a presných technológií, bude optimalizovať používanie hnojív. Zameranie na takéto problémy však chýba v niektorých oblastiach s vysokými stratami živín. Možnosť kompenzačných opatrení na boj proti znečisteniu živinami, ako je stanovená v rámcovej smernici o vode ([22]), sa využíva veľmi málo.

V súvislosti so stavom biodiverzity na poľnohospodárskej pôde sú stále prítomné dôležité výzvy. Táto SPP venovala týmto výzvam zvýšenú pozornosť, čo sa odráža v **rozšírenom priestore pre prírodu**, ktorý sa vyžaduje podľa **nových noriem GAEC 8** a v podpore zapájania poľnohospodárov do dobrovoľnej **ochrany alebo obnovy biodiverzity na 31 % poľnohospodárskej pôdy v EÚ** (napríklad prostredníctvom extenzívneho obhospodarovania trávnych porastov a zachovania krajinných prvkov). Širšie ekoschémy pridávajú k poľnohospodárskym, environmentálnym a klimatickým záväzkom, ktoré sú často viac zamerané na problém alebo oblasť, s potenciálom pre postupné, ale rozsiahle zmeny vo všeobecných poľnohospodárskych postupoch.

Prínos k cieľom Zelenej dohody

Strategické plány SPP **prispievajú k zvýšeniu prítomnosti krajinných prvkov s vysokou diverzitou** smerom k dosiahnutiu cieľu stratégie v oblasti biodiverzity, ktorým je **10 % poľnohospodárskej pôdy do roku 2030**. Posilnená **povinnosť** vyhradiť **aspoň 4 % ornej pôdy** na neproduktívne prvky je významnou zmenou pre členské štáty a poľnohospodárov, ktorí sa spoliehali na produktívne oblasti (plodiny viažuce dusík a medziplodiny), aby v rokoch 2015 – 2022 dodržali „ekologizáciu“. Samotné pravidlo (bez započítania dodatočného dobrovoľného úsilia) by mohlo potenciálne sprístupniť prírode minimálne ďalší milión hektárov. Niektoré strategické plány SPP ďalej prispievajú podporou ekologických sietí prvkov alebo investíciami do vytvárania nových krajinných prvkov (okrem zachovania tých, ktoré už existujú), čím pridávajú ďalšiu hodnotu (najmä ak je takáto podpora spojená s odbornou prípravou a poradenstvom). Celkovo si však takéto úsilie zaslúži väčšiu pozornosť.

Všetky strategické plány SPP preukazujú **určitý prínos k cieľom vyplývajúcim zo smerníc EÚ o biotopoch a vtákoch**. Plochy **trávnych porastov** v EÚ **chránené** pred premenou a orbou sa **rozšírili o 9 %** a cieľom **dobrovoľných opatrení** na zlepšenie hospodárenia je pokryť **25 % oblastí sústavy Natura 2000**. Cielené schémy vo vzťahu k druhom (napr. opatrenia na podporu koexistencie s veľkými šelmami) alebo obnovou biotopov pomôžu dosiahnuť priaznivý stav ochrany. Platby kompenzujúce obmedzenia v oblastiach sústavy Natura 2000 (ktoré zvyšujú prijatie obmedzení príjemcami) sa potenciálne dostanú k väčšiemu počtu poľnohospodárov, hoci stále existuje priestor na ďalšie zvýšenie ich využívania. Príležitosti na podporu ochrany biotopov a druhov a na

([22]) Pozri konsolidované znenie smernice 2000/60/ES.

podporu opatrení identifikovaných v prioritných akčných rámcoch ([23]) sa však mohli využiť lepšie.

Aj keď je **spolupráca medzi poľnohospodármi na úrovni krajiny** stále nedostatočne rozvinutá v niektorých plánoch SPP, má potenciál maximalizovať účinky intervencií. Väčšie prínosy sa očakávajú od platieb založených na výsledkoch zahrnutých v niektorých strategických plánoch SPP (hlavne vo vzťahu k trávnym porastom a lúkam). Ochrana voľne žijúcich opeľovačov je v strategických plánoch SPP výraznejšia ako v predchádzajúcom období.

V strategických plánoch SPP sa uznáva úloha **multifunkčného a udržateľného obhospodarovania lesov, ale podpora lesného hospodárstva nie je ich primárnym zameraním**. Vyhradená finančná podpora je pomerne nízka (4,2 miliardy EUR), pretože členské štáty majú tendenciu riešiť sektor lesného hospodárstva inými prostriedkami (napr. štátna pomoc a národné lesné fondy) a v niektorých strategických plánoch SPP sa neuvádza podpora explicitne.

2.3. Posilnenie sociálno-ekonomickej štruktúry vidieckych oblastí a dobrých životných podmienok zvierat

Tretina vedúcich pracovníkov poľnohospodárskych podnikov v EÚ mala v roku 2020 viac ako 65 rokov a ich priemerný vek bol 57 rokov. Členské štáty uznávajú, že ide o výzvu pre dlhodobú potravinovú bezpečnosť a životnosť na vidieku, a naďalej podporujú generačnú výmenu prostredníctvom kombinácie nástrojov, vyhradených zdrojov a stanovenia priorít podpory.

Plány **podporujú približne 377 000 mladých poľnohospodárov** pri začatí poľnohospodárskej činnosti. Vo väčšine členských štátov to predstavuje nárast. Zatiaľ čo **takmer všetky strategické plány SPP prekračujú minimálne požadované financovanie, absolútne peňažné sumy** podporujúce túto ambíciu sú skôr **pokračovaním z predchádzajúceho obdobia**. Viac hmatateľných vylepšení však možno pozorovať v:zameraní zdrojov, lepšom využívaní finančných nástrojov, lepšom návrhu jednotlivých nástrojov, a kombinovanom používaní nástrojov v rámci strategického prístupu na dosiahnutie kumulatívneho účinku.

Granty na začatie činnosti a vyhradená podpora príjmu predstavujú dva kľúčové nástroje doplnené v mnohých strategických plánoch SPP **vyššími mierami investičnej intenzity**, hoci účelové investície na pomoc mladým poľnohospodárom na zlepšenie ich konkurencieschopnosti a podpora na transformácie poľnohospodárskych podnikov sa využívajú len v obmedzenej miere. **Lepším využívaním finančných nástrojov** na doplnenie grantov sa však zvyšuje potenciálny prístup k financiám a príležitostiam na nákup pôdy. Doplnková podpora pre mladých poľnohospodárov sa v jednotlivých strategických plánoch SPP líši, ale predstavuje významné doplnenie k základným platbám príjmu a sústavne prispieva k hospodárskej udržateľnosti ich poľnohospodárskych podnikov.

Niektoré potreby v tejto oblasti sa v plánoch riešia len čiastočne, pričom opatrenia sa plánujú na vnútroštátnej úrovni. Táto **komplementárnosť** bude zohrávať kľúčovú úlohu pri pomoci mladým ľuďom začať pracovať v poľnohospodárstve. Členské štáty by mali

([23]) V zmysle článku 8 smernice o biotopoch (smernica Rady 92/43/EHS) na obdobie *viacročného finančného rámca* 2021 – 2027.

optimalizovať súhru s vnútroštátnymi politikami vzhľadom na **významnú úlohu iných politík pri podpore generačnej výmeny** a pri riešení potrieb vo vidieckych oblastiach (napr. v súvislosti so zdravím a vzdelávaním).

Klesajúci podiel poľnohospodárstva na zamestnanosti na vidieku podčiarkuje dôležitosť vytvárania príležitostí v poľnohospodárstve, lesnom hospodárstve a iných sektoroch, čím sa podporuje podnikanie a vzájomná závislosť medzi vidieckymi a mestskými oblasťami. Asi tretina strategických plánov SPP poskytuje **podporu novým poľnohospodárom pri začatí činnosti**, aby sa vo všeobecnosti uľahčil prístup pre nových účastníkov. Okrem toho sú v strategických plánoch SPP vyhradené zdroje na vytváranie pracovných miest v iných sektoroch, hoci ich celkový prínos k **rastu pracovných miest** je **veľmi obmedzený**. Plánované opatrenia zahŕňajú investície nielen do spracovania a marketingu a vytvárania podnikov súvisiacich s poľnohospodárstvom a lesným hospodárstvom, ale aj do cestovného ruchu, biohospodárstva a sociálnych služieb. **V tejto súvislosti sú potrebné ďalšie fondy EÚ, aby naďalej dopĺňali** financovanie SPP.

Novou **sociálnou podmienenosťou** sa poskytuje záruka dôstojných pracovných podmienok a prispieva aj k sociálnemu začleneniu. Platby SPP sa môžu znížiť, ak prijímatelia nedodržiavajú určité pravidlá o transparentných a predvídateľných pracovných podmienkach a bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci. Niekoľko členských štátov už uplatňuje tento prvok podmienenosti v roku 2023 a v roku 2025 bude toto uplatňovanie povinné pre všetky členské štáty.

Rodová rovnosť je po prvýkrát súčasťou jedného zo špecifických cieľov SPP. Viaceré plány preukazujú záväzok pokročiť v tejto oblasti zahrnutím príslušných podmienok podpory (čím sa zameria na príslušnú podporu) a podnecovaním účasti žien na činnostiach v oblasti poľnohospodárstva a rozvoja vidieka.

Stratégie miestneho rozvoja vykonávané **prostredníctvom iniciatívy LEADER sú kľúčovým (a zvyčajne jediným)** nástrojom používaným v strategických plánoch SPP s cieľom reagovať **na viaceré potreby vidieckych oblastí** v oblastiach, ako je zamestnanosť, sociálne začlenenie, vidiecke služby a inovácie a konkurencieschopnosť vidieckych ekonomík. Očakáva sa, že podpora „inteligentných dedín“ v rámci iniciatívy LEADER a mimo nej odomkne potenciál digitálnych, sociálnych a technologických inovácií vo vidieckych oblastiach. Vyšší podiel prostriedkov na rozvoj vidieka bol vyčlenený na územné stratégie, ale absolútne sumy pridelené na iniciatívu LEADER klesli, zatiaľ čo celkové ambície v oblasti pokrytia vidieckeho obyvateľstva sa zvýšili. Od iniciatívy LEADER sa očakáva, že dosiahne viac za menej. Na doplnenie tohto nástroja **je potrebné ďalšie úsilie**.

Prínos k cieľom Zelenej dohody

Kľúčovými prispievateľmi k dosiahnutiu **cieľa stratégie Z farmy na stôl, ktorým je 100 % širokopásmová konektivita vo vidieckych oblastiach**, sú **iné fondy a programy** so značnými finančnými zdrojmi, ako napríklad Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti a Európsky fond regionálneho rozvoja. Niektoré strategické plány SPP takisto pomáhajú (aj keď v obmedzenej miere) zlepšovať digitálne zručnosti a infraštruktúru malého rozsahu.

Niektoré plány zaviedli alebo zvýšili svoje úsilie na riešenie potrieb súvisiacich s **dostupnosťou vidieckych oblastí, lepšími základnými službami a infraštruktúrou**, ale **úroveň ambícií celkovo klesla**. Plánuje sa len niekoľko opatrení na pomoc pri riešení

vidieckej mobility (vylúčenie) a dekarbonizácie vidieckej dopravy. Potrebná je aj pokračujúca podpora prostredníctvom iných fondov EÚ a vnútroštátnych fondov, ktoré pôsobia vo vidieckych oblastiach.

Novým zameraním SPP sú výzvy udržateľnosti potravinových systémov. Strategické plány SPP ukazujú **väčšie ambície v súvislosti s dobrými životnými podmienkami zvierat, pričom plánovaná podpora sa týka 23 % dobytčích jednotiek v EÚ** ([24]), na ktorú je vyčlenená minimálne suma 6,3 miliardy EUR (okrem investičnej podpory), čo je nárast v porovnaní s predchádzajúcim obdobím, ktorý je v niektorých členských štátoch celkom výrazný. Plány reagujú na odporúčania Komisie z roku 2020 na zlepšenie dobrých životných podmienok zvierat, pričom väčšina z nich aspoň do určitej miery prijíma opatrenia na zabránenie kupírovaniu chvostov ošípaným a podporu bezklietkových chovov nosníc. Vo väčšine strategických plánov SPP sa prideľujú zdroje na zlepšenie životných priestorov zvierat a podmienok chovov. Podporuje sa aj vonkajšie pasenie v mliekarenskom sektore, v sektore hovädzieho a teľacieho mäsa. Niektoré z týchto opatrení môžu takisto pomôcť znížiť závislosť od antimikrobiálnych látok.

Prínos k cieľom Zelenej dohody

Prínos strategických plánov SPP k cieľu stratégie Z farmy na stôl znížiť používanie antimikrobiálnych látok na polovicu je obmedzený. Tento cieľ sa väčšinou rieši mimo plánov, najmä prostredníctvom právnych predpisov EÚ o veterinárnych liekoch a medikovanom krmive ([25]). Niektoré členské štáty s vysokou úrovňou predaja antimikrobiálnych látok pre hospodárske zvieratá si však vo svojich strategických plánoch SPP stanovili pomerne vyššie ciele na riešenie tohto problému v rôznych živočíšnych odvetviach prostredníctvom dobrovoľných postupov a investícií.

V niektorých strategických plánoch SPP sa venuje pozornosť znižovaniu **potravinového odpadu**, niekedy v kombinácii s úsilím o zachovanie hodnoty zdrojov prostredníctvom investícií, sektorových programov a spolupráce. V niektorých plánoch sa identifikujú aj potreby súvisiace s informovaním spotrebiteľov o udržateľnej, zdravej a vyváženej strave. Predpokladá sa však, že tieto otázky sa majú riešiť najmä mimo plánov.

2.4. Podpora vedomostí, inovácií a digitalizácie

V plánoch sa uznáva úloha dobre fungujúceho **poľnohospodárskeho vedomostného a inovačného systému (AKIS)** pri modernizácii sektora, čím sa umožňuje účinný systém riadenia, ktorý zabezpečuje prepojenie medzi výskumom (vrátane programu Horizont Európa) a praxou.

Očakáva sa, že výmena vedomostí a inovácie sa zvýšia. Aj keď v rôznej miere, všetky plány podporujú výmenu vedomostí a takmer všetky zahŕňajú podporu pre inovačné projekty, ktoré podporujú všetky špecifické ciele SPP prostredníctvom EIP-AGRI ([26]), pričom sa očakáva, že počet operačných skupín EIP sa v porovnaní s predchádzajúcimi úrovňami strojnásobí. Veľká časť poradenstva a odbornej prípravy bude zameraná na

([24]) Skutočná diferenciácia podpory podľa konkrétnych druhov bude známa po vykonávaní spolu s ďalšími podrobnosťami o podporovaných postupoch.
([25]) Pozri (konsolidované) znenie nariadenia (EÚ) 2019/6, resp. nariadenia (EÚ) 2019/4.
([26]) Európske partnerstvo v oblasti inovácií zamerané na poľnohospodársku produktivitu a udržateľnosť.

schopnosti, vedomosti a inovácie spojené s udržateľnosťou životného prostredia. Zdá sa však, že **plánovaná finančná alokácia nezodpovedá širokému spektru potrieb**, ktoré je potrebné splniť na urýchlenie transformácie.

Plánuje sa osobitné úsilie **na podporu poľnohospodárstva, ktoré efektívnejšie využíva zdroje a je založené na vedomostiach** prostredníctvom presného poľnohospodárstva, spolupráce a výmeny vedomostí o digitálnych otázkach. V porovnaní s výzvami, ktorým čelia malé a stredné poľnohospodárske podniky, však úsilie strategických plánov SPP **stimulovať používanie digitálnych technológií zostáva veľmi obmedzené**.

3. ZÁVERY

Týmto posúdením sa potvrdzuje dôležitá úloha reformovanej SPP pri podpore poľnohospodárstva EÚ pri prechode na model udržateľného poľnohospodárstva, pričom zároveň podporuje príjmy poľnohospodárov, ako aj potravinovú bezpečnosť.

Nové strategické plány SPP sú vhodným nástrojom na presadzovanie cieľov politiky SPP integrovaným spôsobom, keďže ich členské štáty využívajú na prípravu a poskytovanie reakcií na výzvy na svojich územiach, pričom stanovujú priority cieľov a využívajú dostupné zdroje účinným a efektívnym spôsobom.

Plány ukazujú **pokračujúcu podporu príjmov poľnohospodárskych podnikov, hospodársku udržateľnosť a odolnosť poľnohospodárskeho sektora** v celej EÚ. Podmienená priama podpora príjmu spolu s investíciami do modernizácie predstavujú kľúčové prvky pre životaschopnosť poľnohospodárstva a potravinovú bezpečnosť v EÚ. Ich účinnosť a zacielenie si zasluhujú neustálu pozornosť.

Narastajúci výskyt extrémnych výkyvov počasia a globálnych geopolitických neistôt **si vyžaduje posilnenie nástrojov riadenia rizika a ich väčšie využívanie** v celej Únii prostredníctvom systémov EÚ alebo vnútroštátnych systémov, ktoré by mali sprevádzať proaktívne opatrenia na riešenie základných príčin a na zvýšenie odolnosti poľnohospodárskych podnikov zo strednodobého hľadiska. Zároveň bude rozhodujúce silnejšie zameranie na ziskovosť poľnohospodárskych podnikov, na inovácie, technológie a digitalizáciu, ako aj na odbornú prípravu, poradenstvo a prístup k vedomostiam.

Plány ukazujú **potenciál prispieť k zmierňovaniu zmeny klímy** najmä posilnením sekvestrácie uhlíka, **zatiaľ čo výzvy v oblasti adaptácie na zmenu klímy si vyžadujú komplexnejší a dlhodobejší prístup**, ktorý si vyžaduje príslušné postupy riadenia a investície.

Plány **ukazujú pokrok v oblasti udržateľného hospodárenia s prírodnými zdrojmi**, najmä s pôdou, a znižovania závislosti od chemických vstupov. Ďalšie úsilie by sa mohlo vynaložiť v oblasti udržateľného využívania vody a emisií látok znečisťujúcich ovzdušie. Plány **majú takisto potenciál prispieť k zastaveniu a zvráteniu straty biodiverzity**, zlepšeniu ekosystémových služieb a zachovaniu biotopov a krajiny. **Rozsah potrieb súvisiacich s biodiverzitou si však vyžaduje väčšie pokrytie** sľubnejších schém (najmä na intenzívnejšie obhospodarovanej pôde EÚ) posilnené primeranou finančnou podporou.

Bude potrebný komplexnejší prístup ku konkrétnym sektorom, ktorý by zahŕňal ich ekonomickú, sociálnu a environmentálnu zraniteľnosť a prínosy: napríklad pomôcť pokračovať v znižovaní emisií pri chove poľnohospodárskych zvierat a zároveň posilniť

pozitívny vplyv extenzívnych systémov chovu poľnohospodárskych zvierat na biodiverzitu, sekvestráciu uhlíka, krajinu, kultúrne dedičstvo a živobytie na vidieku.

Je potrebná ďalšia práca na podporu **kvantifikácie vplyvov** postupov a investícií podporovaných strategickými plánmi SPP; Komisia pracuje na vývoji príslušných metodík na odhadovanie klimatických vplyvov opatrení strategických plánov SPP.

Vďaka novému zameraniu na **pracovné podmienky v poľnohospodárskych podnikoch** a pozornosť venovanú **rodovej nerovnováhe** plány pomáhajú podporovať sociálnu udržateľnosť. Plány ukazujú aj **úsilie o revitalizáciu poľnohospodárstva** s mladou generáciou a ďalšími účastníkmi mimo poľnohospodárskeho sektora. Väčšia pozornosť sa venuje aj dobrým životným podmienkam zvierat.

Väčšie očakávania týkajúce sa reakcií na **širokú škálu sociálno-ekonomických potrieb vidieckych oblastí znamenajú veľkú závislosť od iniciatívy LEADER** a rozvoja **inteligentných dedín** s cieľom znížiť rozdiely v rozvoji. Komplementárnosť s inými fondmi EÚ a vnútroštátnymi fondmi a s právnymi predpismi bude kľúčová pri ďalšom riešení takýchto potrieb ([27]).

Výsledok strategických plánov SPP bude vo veľkej miere závisieť od **úrovne zapojenia poľnohospodárskej komunity**. Je potrebné venovať osobitnú pozornosť zabezpečeniu vysokej miery využívania udržateľných dobrovoľných poľnohospodárskych postupov (t. j. ekoschém a intervencií v oblasti rozvoja vidieka) najmä preto, že zabezpečenie primeranej úrovne podpory je náročné vzhľadom na inflačný tlak a zvyšujúce sa alternatívne náklady. Takisto je nevyhnutná výmena **vedomostí a inovácií**.

Celkový pokrok smerom k dosiahnutiu cieľov SPP a v konečnom dôsledku k **dosiahnutiu cieľov Zelenej dohody závisí aj od pravidiel a/alebo finančnej podpory mimo rozsahu strategických plánov SPP,** ako aj od iných vonkajších faktorov, ako je vývoj trhov a preferencie spotrebiteľov.

Komisia bude pokračovať v spolupráci s členskými štátmi s cieľom zaručiť bezproblémové vykonávanie strategických plánov SPP, zachovať celkovú ambíciu plánov a nájsť vhodné riešenia, ktoré umožnia pokrok smerom k dosiahnutiu cieľov.

Na využitie potenciálu strategických plánov SPP počas vykonávania by mali členské štáty a Komisia venovať osobitnú pozornosť: posilňovaniu zručností, odbornej prípravy a poradenskej kapacity na všetkých úrovniach, podpore výmeny osvedčených postupov s cieľom poskytovať lepšie usmernenie členským štátom a zainteresovaným stranám, zníženiu administratívnej záťaže konkrétnych intervencií, a monitorovaniu vykonávania a výsledkov (ako aj úprave plánov v prípade potreby).

([27]) Správa Komisie na rok 2024 o dlhodobej vízii pre vidiecke oblasti EÚ bude zahŕňať úvahy o tom, ako zvýšiť podporu pre vidiecke oblasti.